

Poština
povštalirana.Uredništvo
in
upravnništvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

AVTONOMIST

Glasilo „Združenja slovenskih avtonomistov“.

Izhaja vsako soboto.

Celoletna na-
ročnina 50 — D
mesecna 5 — „
Imozemstvo
celoletno 100.
PosamezneInserati
se računajo:
pol str. 560 D,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglasih
beseda 50 p.**Kaj hočemo?** Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzraslega slovenskega ljudstva!

Oseba in princip.

Kaj je oseba? Oseba je človeško bitje, ki se rodi, živi in umrje. Oseba ima roke, noge, truplo, včasih tudi glavo, ampak vedno ne. Tudi srce in dušo ima oseba, pa ne vsaka. Nekaterim osebam manjka srce, drugim duša, nekaterim pa oboje. To je torej oseba.

Taka oseba je bil na primer tudi ustanovitelj mohamedanske, ali kakor pravimo mi po domače: turške vere, Mohamed. Tudi on je bil rojen, je živel in umrl.

Ta oseba, ki so jo imenovali Mohamed, je pa začela oznanjati neke nove nauke. Tako beremo v šolskih knjigah, da je Mohamed oznanjal nauk, da je samo en Bog in Mohamed da je njegov prerok. Potem je učil, da je vsakemu človeku vse že naprej „sojeno“ in še več takih reči. To so bili Mohamedovi nauki, ali kakor pravijo učeni ljudje, to so bile njegove ideje in njegovi principi. Mohamedovi nauki so morali biti gotovo mnogim ljudem silno všeč in še danes, ko je Mohamed že mnogo stoletij mrtev, še vedno na milijone ljudi verjame in prisega na to, kar je učil in oznanjal Mohamed, dokler je bil živ.

Zakaj pripovedujemo to o Mohamedu?

Zato, da bodo tudi priprosti ljudje lahko razumeli, da oseba lahko v svojih možganih rodi kakšen nov nauk, ki pa ne umrje z osebo, ampak živi mnogo dalje kakor oseba, in sicer živi kot ideja ali kot princip.

Ideje in principi igrajo tudi v političnem življenju silno važno vlogo. Mnogo važnejše kot posamezne osebe. Osebe pomrjejo, principi pa ostanejo. Oseba v življenju narodov navadno ni nič, princip pa je vse! Za človeštvo so pomembne le take osebe v katerih glavah se je rodil ta ali oni princip ali ideja, vse drugo pa je brez pomena.

Zgodovina človeštva pozna tudi take ideje in principe, katerih spočetje je neznano. Taka ideja je n. pr. ideja „demokratije“. To je nauk, ki pravi, naj vlada ljudstvo, ne pa po-

samezna oseba (cesar, kralj, tiran, knez). To idejo ali ta princip so poznali že v starem veku, ne vemo pa, odkod je prišla. Ta ideja je po propadu starega sveta dolgo spala, v novi dobi pa se je vzbudila k novemu življenju, zlasti v državnopravni obliki republike.

Pri nas je sicer nekaj ljudi, ki trdijo, da je nauk o republiki zanesel med svet neki Radič s Hrvaškega. To pa ne more biti res, kajti „republike“ so poznali že stari Grki in bi Radič moral biti potemtakem najmanj nad 2000 let star. On jih ima pa šele nekaj nad 50. Zato bo že bolj res, kar povemo mi, da je ideja republike tako stara, da sploh več ne vemo, kje se je spočela in v čigavi glavi. Na vsak način pa tudi ta misel ne more biti tako slaba, kakor bi jo radi nekateri naslikali, sicer bi bila že zdavnaj zamrla.

No, in ko smo mi pred tremi leti začeli izdajati „Avtonomista“, smo se vprašali: Kaj je za Slovence bolje: Ali da se oprimejo vere v posamezne osebe ali vere v principe in ideje?

In smo rekli, kakor smo že povedali: Oseba ni nič; kajti osebo lahko vlak povozí ali pa jo zadene „božje“ in potem je osebe konec. Princip ali ideja pa je vse.

Ko smo prišli po dolgem premišljevanju do tega spoznanja, smo se vprašali naprej: Kateri principi pa so za Slovence najboljši, da bodo lahko živeli kot ljudje med ljudmi in kot narod med drugimi narodi?

Tedaj smo pričeli razmišljati o raznih oblikah človeškega družabnega in državnega življenja. Mnogo teh razmišljanj smo tekom treh let v „Avtonomistu“ tudi objavili. Pisali smo o centralizmu in smo prišli do spoznanja, da je za nas zanič. Pisali smo o monarhiji in spoznali, da tudi to ni za nas nič dobrega. Pisali smo tudi o raznih oblikah „avtonomije“ in povedali, da je najvišja oblika „avtonomije“ lastna država, povedali pa tudi jasno in odkrito, da je „avtonomija“, kakršno smo imeli ne-

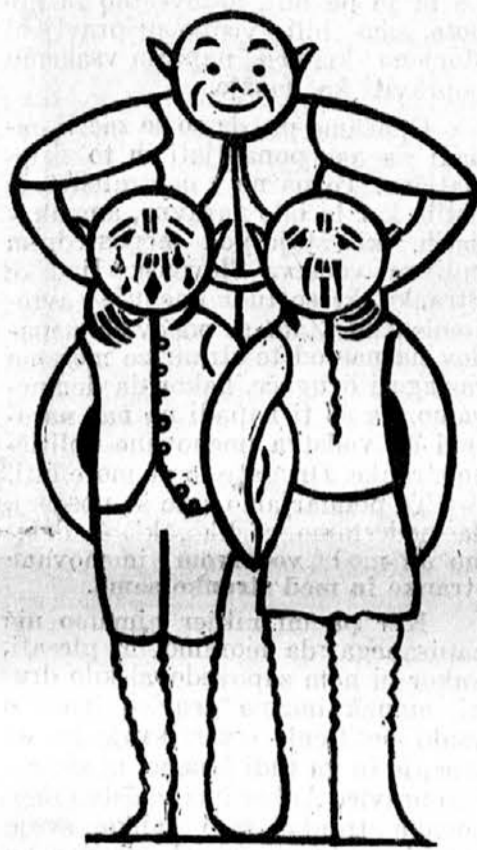
kdaj v Avstriji, čisto navaden švindel in nikaka „avtonomija“. Vsega tega nismo le povedali, ampak dokazali. Dokaz: Članki v treh letnikih „Avtonomista“. Kdor ne verjame, naj jih bere še enkrat.

Po dolgotrajnem razmotrivanju in po vestnem razmišljanju ne le o tem, kaj bi bilo politično sploh najboljšo, ampak kaj bi bilo za Slovence kot ljudi in kot narod najboljšo, smo prišli do prepričanja, da je za nas najboljšo:

Človečanstvo — Slovenstvo — Federacija — Republika.

In pri tem ostanemo. Druzi naj pa delajo, kar hočejo. Če hočejo biti danes republikanci in jutri zopet monarhisti, danes Slovenci, jutri „Jugoslaveni“ in potem zopet Slovenci in potem zopet kaj drugega, to nam nič mar.

Eni slede osebam in vidijo v osebah svoj blagor in spas, mi pa v neomajnih načelih in principih, ki smo jih spoznali za prave in dobre.

Kdo so ti trije bratci?

„Praktični razlogi“.

Avtonomistični (!) „Slovenec“ z dne 16. t. m. piše v uvodniku sledeče: „Slejkoprej pa smo iz praktičnih razlogov za eno državo Jugoslavijo in ne za, recimo, tri države (slovensko, hrvaško in srbsko), ki bi bile med seboj zvezane po svobodno odvedljivi pogodbi, bi pa vsaka zase

bili čisto samostojne, kar se imenuje sodržavje, konfederacija ali zveza držav. Za to pri nas zaenkrat še niso dani nujni predpogoji. Kar se tiče slovenskega, hrvaškega in srbskega dela naše države, je stvar našega političnega in kulturnega razvoja v zvezi z evolucijo političnega mišljenja v Evropi sploh, ako pridemo kdaj do še bolj samostojnega položaja v državi v smislu čim izrazitejše federacije ali celo konfederacije, zaenkrat pa to še ni nobena bližnja realna možnost; bolj aktualno bi postalo to vprašanje, če bi po odstranitvi interesnih konfliktov med Srbi in Bolgari dozorela misel o tesnejši zvezi med našo državo in Bolgarijo, ki bi se mogla pridružiti le v obliki konfederacije.“ — Pred kratkim častom „Slovenec“ ni pisal tako, ampak precej drugače. Zato bi bili prav hvaležni, ako bi razložil prave praktične razloge, kateri so ga dovedli do današnje, precej nenadne spreobrnitve. Mi sicer nismo tako veliki radovedneži, zdi se nam pa, da jih je med preprostim ljudstvom precej. Če bomo — to je naše mnenje — čakali, da se sporazumejo najprej Srbi in Bolgari, to se pravi belgrajska porodica in zofijski militaristi, bomo čakali do sodnega dne. To je ravno tako, kakor tisti hejslovanski pozér, ki je mislil, da je Slovanstva konec, ko so spodili iz Petrograda absolutističnega carja.

Vsak slovenski federalist in republikanec bodi član „Združenja slovenskih avtonomistov“!

LISTEK.

37

Kmečki punt.

Hrvaško napisal Avgust Senoa.

„Oprostite mi, gospica, da sem Vas tukaj ustavljal. Ko so se gospoda pripravljali na pomenek, sem šel iz grada na cesto. Tam sem srečal to dekle z objokanimi očmi, ki je tod oprezovala in plaho gledala na grad. Po obleki sem spoznal, da je Hrvatica, in sem jo vprašal, kaj tu išče. Rekla mi je, da išče Vas, toda boji se iti v grad, kjer je danes toliko gospode. Ponudil sem se ji, da jo bom pripeljal k Vam in — tukaj jo imate!“

„Hvala Vam za to, mladi gospod, naj Vam bo poplačano,“ je v solzah izpregovorila Jana, „sedaj se ne bojim več, sedaj sem pri svoji sestri — pri gospodični Zofiji.“

„Pri svoji sestri, da, draga Jana,“ je rekla plemkinja z mehkim glasom in dala seljakinji roko. „Da bi ti bila sreča mila! Dolgo se nismo videli, uboga siročica. Vidiš, hudobni ljudje ne puste, da bi s svojo materjo mirno živela na Susjedu, zato moram biti tukaj pri svoji sestri Marti. Govori, Janica, zakaj me iščeš, kakšna sreča te je prinesla k meni?“

„Nikaka sreča,“ je Jana odkimala, „velika, velika nesreča!“

„Nesreča? Za Boga! Kakšna nesreča, sirotica moja?“ je živahno vprašala Zofija, pristopila k Jani in ji položila roko na ramo.

„Torej niste ničesar čuli, ničesar?“ jo je deklica plaho vprašala.

„Ničesar, dušica govori!“

Jana je sklenila glavo in ni rekla nič. Lice ji je zardelo, goste solze udarile iz oči in z drhtečo roko gladeč predpasnik je pomignila proti Miliču.

„Govori,“ je ponovila Zofka, ne boj se, to je dober gospod!“

Jana je vzdignila oči in pogledala Zofijo z otožnim pogledom, kakor da se ji trga srce.

„Bom pa povedala, gospodična,“ je izpregovorila plakaje, „moram, saj zaradi tega sem prišla. Mislila sem se omožiti —“

„Omožiti? S kom?“

„Z Gjurom Mogaičem, svobodnjakom iz Stubice.“

„In?“

„In — in — oh — vsega je konec. Gospod Tahij ga je ponoči odvedel v vojake. Ni ga več, niti glasu ni od njega. Mogoče so ga ranili, mogoče je, o moj Bog, celo mrtev“ in deklica je pokrila obraz z rokami in bridko zajokala.

„Ali ti je bil ljub?“

„Ali mi je bil ljub? Oh! Najljubši za Bogom na svetu. Tega Vi ne veste, Vaše srce še ni našlo ljubega —“

Zofija je nalahno zadržela in zardela.

„Tega ne pozna nihče, ki tega ni doživel. Tudi jaz tega nisem poznala; vedno sem mislila, da se ljudje ženijo iz navade. Toda sedaj, ko sem ga izgubila, vem, kako je, če je moška glava k tvojemu srcu prirastla, da ne moreš niti jesti, niti piti, ne delati, ne spat, ne k Bogu moliti, da bi ne zmislila nanj. Moj Bog! Moj Bog! Kaj sem sirota zagrešila, da me je ravno na predvečer moje sreče zadela taka nesreča! Oh, sestra moja,“ je stokala popolnoma zmedena Jana, in prišla Zofija za roko, „pri Bogu, pomagaj! Sestra si mi po mleku, gosposka hči. Iskala sem te na Susjedu — toda Vas, plemenita gospodična, tam nisem našla. K Vaši materi nisem smela iti, ker je huda gospa, jaz pa sem sirota. Nikoga nima med gospodo kakor Vas. Zato sem prišla sem. Pri Bogu te rotim, reši mi ga! Stori to na ljubo onemu mleku; ki si ga pila. Pomagaj, ker sicer me bo razgrizla žalost. Ko bo kedaj tudi tvoje srce čutilo, kaj je srcu milo, boš lahko premerila, kako žalostna in otožna je moja duša!“

Naš odgovor.

Pojasnilo.

Iz več krajev Slovenije smo prejeli poročila, da nekateri ljudje širijo vesti da je »Avtonomist« prodan in da ž njim razpolaga odslej le HRSS, oziroma St. Radić. Te vesti proglašamo za laž; zakaj lastnik lista je slej ko prej podpisana organizacija, ki je neodvisna in svobodna, kakor je vedno bila in bo.

Za predsedstvo »Združenja slovenskih avtonomistov«:

Dr. A. Gavassi.

Izjava. — Podpisani upravnik »Avtonomista« izjavljam, da naš list ne prejema od nikogar in od nikjer nikakšne gnotne podpore, temveč da se izdatki zanj pokrivajo samo od naročnine in inseratov. List se vzdržuje sam, ker ima dovolj naročnikov.

Ljubljana 16. svečana 1924.

Oskar Schiller, s. r.

Odgovor »Domoljubu«. V 7. številki tega lista stoji tiskano sledeče: »Tudi naš »Avtonomist«, v katerem pišejo nekateri iz Zagreba podpirani ljubljanski socialisti, bo sedaj moral spremeniti svojo farizejsko pisavo o taktiki naše stranke, seveda, ako ne bo dobil iz Zagreba drugih navodil.«

Ne dvomim, da je tisti, ki je to zapisal mislil náme. Ker vem, da pišejo v »Domoljuba« tudi pametni, razsodni in častivredni ljudje, si ne morem misliti, da bi se pisec gorenjih vrstic zavedal pomena te težke obdolžitve. Vem, da v liste časih marsikaj pride brez vednosti odgovornega urednika, toda za vsako reč je nekdo odgovoren, v takih primerih vsaj moralno odgovoren tisti, ki to javno napiše. Kaj takšnega namreč pošten človek ne napiše brez vsakih dokazov. In zato prosim »Domoljuba«, da pove sledeče: 1. Kdo iz kroga »Avtonomista« je prejel kakšno denarno ali drugačno gnotno podporo iz Zagreba, kdaj in koliko? 2. Ali je bil denar ali podpora poslana dotičnemu po pošti ali po kakšni osebi, kdaj in koliko? 3. Ali je kdo morda to podporo prejel naravnost v Zagrebu, kdaj, koliko in od katere osebe? Če »Domoljub« tega ne vé, naj vsaj pove, kdo in kdaj je to govoril ali trdil! To je

najmanj, kar se more zahtevati, ako naj ne bo to uprav predrzna častikraja! Ne pričakujem, da bi »Domoljub« ta moj odgovor ponatisnil, čeprav bi se to spodobilo med možmi. Pričakujem pa vsaj odgovora na zgorajšnja vprašanja, kajti ta težka obdolžitev to naravnost zahteva!

Ljubljana, nedelja 17./2. 1924.

A. Prepeluh.

Kakor je našim cenjenim naročnikom in bralcem znano že iz zadnjih števil našega lista, so nas začeli v najnovejšem času napadati razni listi popolnoma po vzoru onih, ki so nas sprva obkladali z raznimi lepimi in nelepimi pridevki. Enkrat nas je vščipnil »Slovenec«, drugič »Domoljub«, potem zopet »Pravica« itd. Mi smo na te napade odgovarjali mirno in dostojno v trdni veri in prepričanju, da nismo zalili nikogar in nikomur delali krivice. Če bi jo pa bili, nezavestno in nehote, smo bili vedno pripravljene storjeno krivico napram vsakemu popraviti kot možje.

Opazamo pa, da so se začeli napadi na nas ponavljati in to sistematično. To pa ne v centralističnih listih, kar bi bilo naravno, ampak v listih, ki stoje pod neposrednim vplivom vodstva Slovenske ljudske stranke, ki se tudi imenuje avtonomistično. Zato si ponovnih napadov na nas od te strani ne moremo razlagati drugače, kakor da domnevamo, da so ti napadi na nas naročeni od vodstva imenovane politične stranke. Drugače to ne more biti.

To poudarjamo zato še posebej, da podčrtamo razliko, ki jo delamo mi med vodstvom imenovane stranke in med stranko samo.

Ker pa mi nikjer nimamo nič zapisanega, da moramo mi plesati, kakor bi nam zapovedoval kdo drugi, ampak imamo pravico imeti o vsaki politični stvari svoje lastno mnenje in ga tudi imamo, in sicer z isto pravico, kakor ima vodstvo imenovane stranke tudi lahko svoje mnenje, zato na napade na nas ne bomo molčali, ampak bomo odgovarjali na vse napade resno in pošteno. Javnost naj pa sodi, kdo ima prav. Vsak ima svoje oči, da sam gleda, in svoje možgane, da sam ž njimi misli.

Čitajte in širite »Avtonomista«.

Jokajoč je sklonila Jana glavo na prsi Zofije, ki jo je stisnila k sebi. Solza se je zasvetila v očesu mlade plemkinje, ki je gladeč Jano z roko po čelu, začela ubogo tešiti:

„Ne plakaj sestra, pomiri se! Lahko si mislim, da se ti je ostro trnje zadrlo v srce in da te duša boli. Hudo je izgubiti dragega. Toda, kar morem, bom storila. Pojdi z menoj na grad. Povedala bom vse gospodu podbanu, on bo najbolj vedel pomagati. Kaj ne, da lahko, gospod Milič?“ se je obrnila proti mladeniču, ki je ginjeno opazoval ves prizor.

„Lahko, gospodična,“ odvrne plemič, „in tudi mora. Janinemu zaročencu se je zgodila krivica. In verujte mi, pri mojem poštenju, da se bom tudi jaz pobrigal za to siroto.“

„Hvala Vam, gospod Milič,“ reče deklica in iz solznih oči ji sine vsa miloba dekliske duše.

„Te hvale ne sprejemem,“ odvrne mladenič plaho; „nesreča je na svetu, da se rodijo pošasti kakor je Tahi, pošasti, ki jim je tuja nesreča največje veselje. Toda sreča je, da se najdejo tudi pošteni srca, ki imajo za svojo dolžnost, da zdravijo tuje bolečine in tako služijo samo božji zapovedi, zapovedi ljubezni. Zbogom, gospodična!“

„Ali ne marate z nama v grad?“ je plaho vprašala Zofija.

„Ne morem,“ je odvrnil mladenič, „spodaj v vasi me čaka hlapec s konjem. Jutri zjutraj moram biti v Zagrebu, pa moram prej še to in ono urediti na lastnem posestvu.“

„Pa zbogom, gospod Tomo,“ je rekla deklica s pridruženim glasom in počasi podala mladeniču roko. Tomo jo je prijel — prvič v svojem življenju. Pri tem je zadržel, kakor da ga je ošinila strela. Kri mu je zavrela, mravljinici so ga spreleteli po celém telesu. Nepremično je stal, kakor da so se mu noge udrle v zemljo in stoječ gledal v dekliske oči, nepremičen stiskal majhno, mehko ročico, kakor da drži v rokah poroštvo svoje odrešitve.

Mala ročica je drhtela, drhtela pa je tudi Zofka s sklonjeno, v stran obrnjeno glavo. V očeh ji je zasijal nekak nenavaden tajinstven žar, kakor zvezda danica skozi temno meglo, lice ji je zardelo kakor spomladna roža, ustnice pa so se ji gibale, kakor da molijo.

„Zbogom!“ je zašepetalo dekle, pa ni odšlo.

„Zbogom!“ je zajecjal mladenič. Polagoma je dekle oko dvignilo, punčica se ji je čudno zasvetila, preko obraza sta ji na enkrat šinila veselje in žalost; tiho, zelo tiho je rekla:

„Zbogom! Pridite kmalu, pridite — jutri!“ in izvila mu je svojo roko, prišla Jano in brzo

»Avtonomist« in »Slovenski Gospodar«.

»Slovenski Gospodar« je glasil SLS za štajersko. Dne 14. februarja je objavil ta list na »Avtonomista« sledeči napad:

»Avtonomist«-ov hrvatski bratec, Radićev »Slobodni dom« je pred dobrim tednom zagrozil, da ob prihodnjih volitvah hrvatski radićevci pridejo na pomoč slovenskim republikancem — proti Slovenski ljudski stranki. Kdo so ti slovenski republikanci? — Že dalje časa opazujemo tajno, skrivnostno zvezo med Radićem in — slovenskimi republikanci okrog »Avtonomista«. Ko je ta list začel pred tremi leti izhajati, smo ga bili sprva kot sobojevnika za avtonomijo Slovenije veseli. Precej časa je bil »Avtonomist« res slovenski list. Toda polagoma se je začel za »Avtonomistom« pojavljati — hrvatski Radić. »Avtonomist« naj bi tajno in zvito pripravljali v Sloveniji tla za Radića in njegovo nesrečno abstinenčno politiko; in ako bi Radić uspel, bi naj bila ob enem to priprava za nadvlado Hrvatov nad Slovenci — pod Radićem. Zato je »Avtonomist« prinašal navdušene članke o Radićevi osebi in njegovem političnem delovanju — prav po vzoru svojega hrvatskega tovariša »Slobodnega doma«. Istočasno je poslance Slovenske ljudske stranke — ne sicer odkrito, ampak zahrbtno napadel, kar je tem grše; med vrstami je hotel vplivati na to, da bi ljudstvo pritislilo na naše poslance, do po Radićevem vzgledu — ostanejo doma za pečjo. Najbolj se je Radićev »Avtonomist« razkrinkal zadnje mesece, ko je bil Radić na Angleškem. S kakim zaupanjem je pisal o uspehih Radićevih v Londonu! Danes mora z Radićem priznati, da je Radić v Londonu doživel velik neuspeh: ker v Londonu so Radiću rekli: ako hoče doseči samostojnost Hrvatske v okviru Jugoslavije, naj gre za dr. Korošecem — v Belgrad in tam izvojuje avtonomijo! Radić se je nazadnje, ko je videl, da res drugače ne gre, sprijaznil s to mislijo: Nastopil je pot, ki jo že vsa leta hodi dr. Korošec, pot boja za avtonomijo tam, kjer je avtonomijo edino mogoče doseči — v parlamentu. — »Avtonomist« se mora danes sramovati svojih slavospevov Radićevi politiki.

Kljub tem neuspehom hoče »Avtonomist« v Sloveniji organizirati posebno republikansko »Udruženje slovenskih avtonomistov« in v ta namen svojim naročnikom že pred precej časa razposlal pristopne izjave. Vsak pameten človek se pri tem vpraša: Ako imamo mi v Sloveniji že avtonomistično stranko to je Slovensko ljudsko stranko, ki ne samo piše, ampak tudi dela za slovensko avtonomijo — ali je potem še treba nove politične organizacije — zato, da se slovenske moči cepijo? Sloveniji nove avtonomistične

stranke res ni treba, a potreboval bi jo Radić, da spravi Slovenec pod svoj vpliv! Tajna zveza »Avtonomista« s hrvatskimi radićevci je postala zadnji čas vedno bolj očitna. Pred enim tednom pa jo je Radićev »Slobodni dom« sam očito razkril, ko grozi, da pridejo ob volitvah hrvatski republikanci na pomoč slovenskim republikancem (to je »Združenje slovenskih avtonomistov«) proti — Slovenski ljudski stranki! Slovenski republikanci se torej čutijo že močne dovolj, da dajo po Radićevem »Slobodnem domu« Slovenski ljudski stranki na znanje, da bodo ob volitvah nastopili odkrito proti njej. Mi vzamemo to bojno napoved na znanje in naši somišljeniki bodo že znali zavzeti svoje stališče napram zahrbtnemu »Avtonomistu«. Naj »Avtonomist« in njegov Radić ve: Mi se nečemo posrbiti, a tudi ne pohrvatiti! Mi nečemo srbske nadvlade nad Slovenci; ravno tako odločno pa Slovenci odklanjamo hrvatsko komando, zlasti Radićevo, pod katero bi nas rad spravil »Avtonomist«.

»Slov. Gospodar« nam torej očita:

1. Tajno, skrivnostno zvezo z Radićem;

2. »Avtonomist« je bil slovenski list;

3. »Avtonomist« pripravlja med Slovenci tla za »nesrečno abstinenčno politiko Radićevo«;

4. »Avtonomist« pripravlja nadvlado Hrvatov nad Slovenci;

5. »Avtonomist« je poslance Slov. Ljudske Stranke ne odkrito, ampak zahrbtno napadel, hoteč jih pripraviti, da ostanejo po Radićevem vzoru doma;

6. »Avtonomist« je objavljaj »navdušene« članke o Radiću in pisal z velikim zaupanjem o uspehih Radićevih v Londonu;

7. »Avtonomist« hoče v Sloveniji organizirati posebno republikansko »Udruženje slovenskih avtonomistov«;

8. Slovenski republikanci se torej čutijo že močne dovolj, da bodo pri volitvah nastopili proti SLS.

Na te očitke bomo odgovarjali točko za točko.

Skrivnostna zveza z Radićem.

Res je, da mnogo »avtonomistov« Radića osebno pozna. Nekaj jih je celo skupaj z njim študiralo v Pragi. Stara navada pa je, da se ljudje, ki se poznajo, med seboj tudi pogovarjajo. Pogovarjajo se o vseh mogočih rečeh. Tudi dr. Korošec in Radić se poznata in se tudi pogovarjata. Mislimo pa, da nobenemu pometnemu človeku ne bo prišlo na um, privatnih pogovorov očitati komu kot »tajno zvezo«!! Sicer pa polnoletni ljudje nikjer nimajo navade koga hodit vpraše-

pohitela proti gradu. Svet se je sukalo okoli nje, nebo in zemlja sta se zmešala in skozi solze je zašepetala Jani:

„Sestrica, sestrica, čutim, kako nesrečna si,“

Ravno je hotela kreniti v drevored, ko je nenadoma pred njo stopila gospa Marta. Dekle se je zdrznilo in streslo.

„Odkod, sestra?“ je vprašala Marta, „že dolgo te iščem po vsem vrtu.“

„Jaz sem,“ je Zofka zmedeno začela, — „pripeljala Jano — siroto —“

„Jana,“ je rekla Marta, „kar proti gradu pojdi, takoj bova prišli za teboj.“

Ko je vaška deklica bila že nekoliko v stran, je Marta resno vprašala:

„Zofka! Kaj ti je?“

„Ni — ni — nič,“ je zajecjala Zofka. Toda Marta je nadaljevala odločno in kratko:

„Ti ljubiš mladega Miliča, kaj ne?“

Zofka ni odvrnila ničesar; samo roke je raztegnila, objela sestro in na glas zaplakala: „Sestra, ljuba moja sestra!“

Marta je prišla zbegano dekletce za roko in jo molčeč spremila v grad.

(Dalje prih.)

vat, s kom se smejo razgovarjati in s kom ne.

Ako pa misli »Slov. Gospodar« pa kako »tajno« politično zvezo med nami in Radićem, mu odgovorjamo tako-le:

Kedar bomo mi sklepali z Radićem kakšno javno ali tajno politično zvezo — če jo bomo —, bomo ravno tako vprašali uredništvo »Slov. Gospodarja« za dovoljenje, kakor so vprašali nas za svet tisti, ki vsak teden enkrat sede v Zagrebu pri eni in isti mizi skupaj z »Radićevci«. **Kar je enemu pravo, je drugemu zdravo!** Mi imamo iste državljanske pravice kakor člani vodstva SLS ali pa uredništvo »Slov. Gospodarja«.

Pametne ljudi pa opozarjamo glede »tajne zveze« z Radićem na naš današnji uvodnik. Kdor je republikanec, ni da bi moral biti »Radićevce«.

Kakšen list je »Avtonomist«?

»Slov. Gospodar« nam pravi, da je »Avtonomist« slovenski list — bil! To se pravi, da »Avtonomist« danes ni več slovenski list!! Ali se gospodje res ne zavedajo, kaj pišejo?

Vsa slovenska javnost vé, da je »Avtonomist« res bil prvi slovenski list po prevratu l. 1918., ki se je upal pisati ne le v slovenskem jeziku, ampak tudi zopet v slovenskem duhu! — To je danes zgodovinsko dejstvo, ki ga milijoni »Slovenskih Gospodarjev« ne morejo več izbrišati iz sveta!

Ko je začel izhajati »Avtonomist«, je vse slovensko časopisje, tudi ono, ki je šele za »Avtonomistom« in pod vplivom »Avtonomista« zopet našlo pot iz »jugoslovanstva« nazaj na trdna in solidna domača tla, pisalo pač v slovenskem jeziku, ne pa tudi v slovenskem duhu. »Avtonomist« je bil prvi slovenski list, ki se je z znanstvenim utemeljevanjem upal nastopiti proti »jugovinstvu« in je v tem oziru tudi zmagal na celi črti. To ve danes vsak pošten in zaveden Slovencec!

Sedaj pa pride »Slov. Gospodar« in pravi, da je »Avtonomist« slovenski list bil! Gospodje naj rajše pogledajo par let nazaj — l. 1918., l. 1919. in l. 1920. — in naj izprašajo svojo vest, kaj so oni sami — bili!! Javne knjižnice so huda zadeva in dober spomin je velik dar božji! Mirnega srca trdimo dalje, da je storil »Avtonomist« za politično vzgojo slovenskega naroda v kratki dobi svojega obstanka zlasti kar se tiče vzbujanja slovenske narodne samozavesti in moškega ponosa neizmerno mnogo več kakor so storili pred vojno in po vojni vsi sicer v slovenskem jeziku, a le redko v slovenskem duhu pisani listi skupaj, ker vsi skupaj niso znali drugega kakor vzgajati Slovence ne v smeri k državni samostojnosti, ampak s svojo politiko drobtin in milosti v duhu ponižnosti, hlapčevstva in priklanjanja. Posledica tega je bila, da Slovenci l. 1918. niso znali nastopiti kot gospodje na svoji zemlji, ki si iščejo svoj prostor za gosposko mizo, ampak so ponižno čakali za vrati, kam jih bodo drugi porinili na beraški prostor za peč!

Če Slovenci danes niso več taki ponižni psički kot so bili, to ni najmanjša zasluga »Avtonomista«.

Tak list je »Avtonomist« bil in tak bo tudi ostal.

»Avtonomist« in abstinenčna politika.

Dne 22. aprila l. 1922. smo v »Avtonomistu« objavili dopis priprostega štajerskega kmeta. Bistvene dele tega dopisa danes ponatiskujemo na drugem mestu. Dopis ima naslov »Dopis iz l. 1922.« — iz Juršincev.

Ta dopis je napravil takrat med slovenskimi poslanci jako hudo kri. Mi smo ga pa objavili, ker res ne vemo, zakaj ne bi smel tudi priprost kmečki človek javno povedati svojega mnenja! Ali naj pri-

prost človek govori in piše samo to, kar je vseh »onim zgoraj«, ali pa raznim »političnim voditeljem«? Mogoče priprost kmet kaj pametnejšega pove, čeprav po svoje, kakor 10 advokatov in poslancev! Zato smo tudi mi tisti dopis objavili in ga danes ponavljamo. Vsebinska je tako aktualna, kakor bi bile tiste vrstice napisane danes!

Vsakega pa, ki bo tisti dopis danes znova prebral, prosimo, naj prebere tudi, kaj je rekel poslanec SLS dr. Kulovec v svojem zadnjem govoru, čegar del smo objavili tudi v zadnji številki »Avtonomista«. Ta je rekel v parlamentu dne 17. februarja:

»Gospodje! Centralizem pomeni diktaturo mehanične večine, ki ima vso oblast v rokah, katere bistveni sestavni del mi Slovenci s svojimi glasovi nikdar ne moremo postati. To pomenja ravno radi tega za nas v vsakem slučaju diktaturo... Narod kot tak si ne more po svoji volji in po svojih svobodnih ukrepah uravnati svojega življenja in si sam odločati svoje pravo. Le potem koncesij, prošelj in uslug morejo posamezniki priti do svojih pravic. To je sistem intervencij, korupcije in klečeplazenja...«

Kaj bo rekel tisti štajerski kmet, ki nam je poslal omenjeni dopis, če bo bral te besede g. dr. Kulovec? Ali ne bo rekel ponovno: **Gospodje, zakaj pa potem hodite v Belgrad, če je temu tako? Vsaj nič ne pomenite!**

Vprašanje parlamentarne abstinenčne (da bi poslanci ostali doma) pa s tem še ni rešeno. Mi lahko postavimo vprašanje tudi tako: **Kaj pa bi bilo, če bi bili tudi slovenski poslanci ostali doma kakor Radićevci?** Ali mislite, da to ne bi bilo ostalo brez vpliva na belgrajsko politiko?

Na to vprašanje do danes še ni nihče odgovorjal! Bržkone zato ne, ker se ga je vsak — ustrašil!

O tem, kaj bi bilo boljše za Slovence, ali aktivno sodelovanje v parlamentu ali pa začasna abstinenca, o tem bo sodila zgodovina. A če bo zgodovina odločila, da je imel štajerski kmet l. 1922. prav, nam bo iskreno žal, da nismo njegove misli še jasnejše in krepkejše podprli!

»Avtonomist« in nadvlada Hrvatov nad Slovenci.

V današnjem uvodniku razlagamo, zakaj smatramo misel republike in federacije za slovenski narod za potrebno. Tam tudi povemo, kako smo na te misli prišli. Ravno tam pišemo tudi, da »republike« ni iznašel Radić, ampak da je ta misel stara že nekaj tisoč let, ko o Radiću še ni bilo ne čevljev ne dret. Po kakšni človeški pameti pride torej »Slov. Gospodar« do tega, da nam očita, da hočemo zato, ker smo republikanci in federalisti, spraviti Slovence ravno pod hrvaško kapo in pod hrvaško komando? Zakaj nam ne očita, da hočemo spraviti Slovence pod francoski, švicarski, ameriški ali ruski klobuk? Tam so same republike in federacije!

V Južni Afriki žive zamorski Culukafri. Pravijo, da so tudi med njimi ljudje, ki trdijo, da je dvakrat dve štiri. Kaj bi rekel »Slov. Gospodar«, če bi mi zapisali, da hoče dr. Korošec ali pa dr. Žerjav spraviti Slovence pod culukafro komando, ker tudi ta dva čisto gotovo trdita, kar trdijo Culukafri, da je namreč dvakrat dve štiri? Ali nam ne bi rekel, da smo osli? Sedaj naj pa sam sebe isto vpraša!

»Avtonomist« in zahrbtni napadi.

Tozadevno je naš odgovor kratek: Kogar je »Avtonomist« napadal, ga je napadal javno in brez strahu.

Ako pa smatra »Slovenski Gospodar« dejstvo, da smo dali štajerskemu kmetu priliko javno povedati svoje mnenje o slovenski politiki, za zahrbtni napad, potem ga prosimo naj blagovoli primerno urediti Pleteršnikov slovar.

»Avtonomist« in navdušeni članki za Radića.

Ko je lansko leto Radić odšel na Anglesko, je Reuterjeva agencija uradno poročala, da je Radić prišel v London.

Radić je imel pozneje v Londonu razna predavanja, prišel je v stik z različnimi ljudmi, jim pisal in prejemal od njih pisma in o vseh teh stvareh je Radić poslal okoli 40 poročil v svojo domovino.

Mi smo o vseh teh stvareh poročali, kakor je to dolžnost vsakega lista, da poroča svojim bralcem, kaj se po svetu godi.

Če razni strankarski listi tega niso hoteli storiti iz golega strankarstva, je to njihova reč. Naše mnenje pa je, da bi bil Radić odšel ravno tako v London in tam prebil nekaj mesecev in dosegel ravno take uspehe ali neuspehe kot jih je ali ne, če slovensko zagrizeno strankarstvo o tem poroča ali pa ne!

Sploh pa ne vemo, zakaj tudi Slovenci o Radiću ne bi smeli ničesar vedeti? Naj vedo, kako in kaj je z njim in naj potem sodijo sami o njem, ne pa tako, kakor bi to radi komandirali razni strankarski generali! Kje pa stoji to zapisano, da bi moral in smel vsak slovenski človek vsako stvar samo tako presojati kakor jo presojata dr. Korošec ali pa dr. Žerjav? Jok brate!

Kar se pa tiče našega »navdušenja« za Radićevo potovanje v London, ponavljamo le nekaj besed, ki smo jih takrat napisali v »Avtonomistu«. N. pr. v številki 34. leta 1923. smo zapisali:

»Tako izgleda resnica o Radićevem begu. In ker mislimo, da je prav, če tudi slovensko ljudstvo izve to, kar je res, smo objavili te vrstice. Objavili pa smo jih tudi zato, da bo imelo slovensko ljudstvo možnost primerjati svojo politiko s politiko Hrvatov. Naj govori ali piše ta ali oni o Radiću in njegovi politiki karkoli hoče, emu je nesporno: Hrvati so danes tudi v velikem svetu priznana moč in ta uspeh je v

največji meri zasluga Štefana Radića.«

Tako in podobno smo pisali, ko smo navajali, kaj in kako pišejo drugi, zlasti angleški listi o Radiću.

Takšno je bilo naše »navdušenje«.

»Avtonomist« in republikansko »Udruženje solvenskih avtonomistov«.

Prav kratko: Dokler obstoji svoboda združevanja, ima vsak človek pravico, da se te pravice poslužijo, kakor to določa zakon.

Zakon o polnoletnosti določa, da je vsak državljani kraljevine SHS polnoleten z 21. leti. Kdor je star 21 let, mu ni treba nikogar prositi za dovoljenje, ali sme kaj storiti ali ne. Njegovo svobodo omejujejo samo zakoni.

Res ne vemo, zakaj se te pravice ne bi smeli poslužiti tudi mi, če bo treba!

»Avtonomist« proti SLS pri volitvah.

»Slovenski Gospodar« pravi končno, da se »čutijo slovenski republikanci že dovolj močne, da nastopijo pri volitvah proti SLS.«

Mi nismo nobeni preroki in danes še ne moremo vedeti, kako se bodo stvari razvijale. Gotovo pa je, da se čutimo močne, in to zelo močne. Močne vsled moči politične ideje, ki jo širimo in zagovarjamo, in močne vsled svoje doslednosti. Zato se ne bomo ustrašili nobenega boja, če bo potreben, in se ne bomo ustrašili ničesar, če lahko pomoremo svoji ideji do zmage.

Naše danes še malo število nas ne plaši. Naše gibanje raste od dne do dne in bo rastlo, dokler bodo Slovenci kazali resno voljo, da postanejo na svoji zemlji svoji gospodje in ne ostanejo večni hlapci, kakor so jih vzgajali ti in oni od Bleiweisove dobe pa vse tja do svetovne vojne. Priklanjanje se nočemo več nikomur. Kdor hoče iti z nami, naj gre, kdor pa ne more, naj ostane zadržan. **Mi gremo naprej, pa če je to komu prav ali pa ne.**

Dopis iz l. 1922.

Iz Juršincev. Na članek »Naš politični položaj« in razne druge članke v Vašem listu, ki so izvrstno pisani, bi tudi jaz rad nekaj pripomnil.

Beseda »edinstvo« in nebroj drugih takih fraz so neumnost, kajti samo strah pred italijansko zasedbo je naše politične voditelje vse od kraja nagnal v srbsko naročje, čeprav bi bili morali vedeti, da nam tudi Srbi ne morejo rešiti niti enega kvadratnega metra naše zemlje. V tej slepoti pa vstrajajo naši politični voditelji še danes. Srbi so se naši voditelji menda tudi zato združili, ker so upali, da jim bodo zaradi svoje večje kulture vladali, v čemur pa so se prav britko zmotili.

Zmotila se je tudi tista stranka, kateri jaz pripadam, namreč SLS. — Sploh so vse naše stranke enake: Za en ministrski stolček takoj utihnejo in sicer vsi skupaj, voditelji in njihovi listi. Če bi bili slovenski poslanci pravi tiči, bi že davno pustili tistih 500 K dnevno in prišli domov. Tako pa se vidi, da smo Slovenci res veliki siromaki in da ima zlato tele še vedno veliko moč do nas.

Slovenske stranke (in tudi moja) so Slovincem mnogo škodovala, ker so vedno kričale za izmenjavo denarja, potem da moramo imeti srbske davke, potem vojnodobičarski davek, zaprte meje itd. Le berite tiste liste od takrat. Hvala Bogu, da so vsaj iz nekaterih listov prišle ven tiste besede — edinstvo — demokracija — prostost — rešitev — naši bratje — svoboda, in zlo dej vidi kaj še vse. Radić se s svojimi poslanci dobro drži, Hrvati že utegnejo kaj dobiti z leti, ker jim ni za dnevnice. Mi Slovenci bomo pa figo dobili; če pa bomo kaj dobili, bomo dobili le s pomočjo Hrvatov. Hrvati so res občudovanja

vredni fantje. Mi Slovenci ne bomo nič dobili in dosegli, dokler ne bomo imeli junaške in korajžne republikanske stranke, kakor jo imajo Hrvati. Kar je Radić dosegel, je vse z besedo »republika«. Ta beseda upliva na nas, kakor elektrika. Brez te besede bi imel Radić komaj polovico vspeha. Tako je tudi pri nas. Pri nas ta beseda zelo vleče, ker jo ljudje razumejo. Ta beseda enako upliva na ljudi vseh strank in vseh ver. Beseda »avtonomija« ali »federacija« ne prime tako, ker te besede ne razumemo prav. Samostojni kmetje ne bi bili SLS nikdar vzeli 8 mandatov, če ne bi bili imeli besede »samostojni«. To besedo smo mi razumeli tako, da bodo delali za našo samostojnost, pa so nas ogoljufali. Pri volitvah so bile vse stranke za republiko in ljudje so kar noreli za to besedo, danes so pa vsi svojo besedo snedli. Kaj pravite, g. urednik, ali se ne bi dala tudi pri nas ustanoviti poštena in neustrašena slovenska republikanska stranka, kjer bi se lahko združili vsi brez razlike, kar nas je poštenih in neodvisnih ljudi? Mislim tako, da ne bi napadali nobene vere, ker smo »liberalcev« že ravno tako siti, kakor »klerikalcev«. — In dalje piše ta kmet takole: »Drugače pa bi moralo vse tako biti, kakor pišete Vi. Jugoslavija bi morala biti zvezna republika, magari tudi monarhija, to je že za prenesti, ampak zvezna, da bi vsi imeli resnično avtonomijo. Bojim se pa, da Srbi molzne krave ne bodo dali iz rok. Pamet naših politikarjev je bila pač oslovska pamet, ker če bi bili osla vprašali, če hoče kar tako na nič pod Srbe, bi bil gotovo vprašal za pogoje, kako in kaj.« — In dalje: »Mi Slovenci nimamo nič proti Srbom, ampak naj nam pustite našo kulturo, naš jezik, naše navade v miru. Vsaj oni nas vendar niso rešili.

Zaradi jasnosti!

Program »Jugoslovanskega kluba« v konstituenti l. 1921.:

»Slov. Ljudska Stranka stoji na stališču edinstva države, zato hoče: **Eno** ustavo, **eno** državno ozemlje, **eno** državljanstvo z **enaki** državljanskimi pravicami, kakor tudi le **eno** državno oblast, ki se **očituje** v zakonodaji ter **upravni** in **sodnijski** funkciji. Za celo državo zahteva **eno** obliko vladavine ter **enega** in **istega** nositelja vladavine. V **mednarodnih** oziroma **meddržavnih** političnih ter carinsko-trgovskih odnosih priznava pravico zastopstva in sklepanja pogodb **edino** državi, ki je obenem kot **nositeljica oborožene sile** dolžna čuvati skupne koristi.« —

»Slovenec« z dne 16. febr. 1924, štev. 39:

»Slepoprej pa smo iz **praktičnih** razlogov za **eno** državo Jugoslavijo in ne, za recimo, tri države (slovensko, hrvatsko in srbsko), ki bi bile medseboj zvezane po svobodno odpovedljivi pogodbi, bi pa vsaka zase bili čisto samostojne, kar se imenuje sodržavje, konfederacija ali zveza držav.« ... »Pač pa si zamišljamo eno državo Jugoslavijo avtomatično, ali če hočete drug izraz, **zmerno-federalistično** popolnoma v smislu ustavnega načrta »Jugoslovanskega kluba« iz leta 1921.«

Program »Združenja slovenskih avtonomistov« z dne 4. novembra 1923:

»S tega stališča poudarjamo vse, kar tvori bistvo slovenskega človeka: 1. njegov jezik; 2. njegovo verstvo; 3. njegov način mišljenja in čuvstvovanja, s katerim gleda, pojmuje in si ureja svet. Poleg teh duševnih dobrin se oziramo zlasti tudi na **gospodarsko** stran življenja, ki nam kaže, da smo Slovenci kmečki in delavski narod.

Na podlagi teh prirodnih in zgodovinskih dejstev si gradimo politično in socialno stavbo v Jugoslaviji, ki naj bo zvezna država na zunanji, z avtonomnimi deli na znotraj. Zahtevamo federativno ureditev države, pri kateri stopajo posamezni deli (pri nas Slovenija) v svobodno zvezo za vse one posele, ki se sporazumno in pogodbeno označijo za skupne ter se kot takšni zakonodajno obravnavajo skupno po delegatih, a njih izvrševanje pripada v območje posameznih pogodbenikov v njih deželi. Vsa druga javna opravila spadajo zakonodajno in upravno v področje vsakega pogodbenika za sebe.

Izhajamo s stališča, da je narod izvir in nosilec vse politične moči, to je suveren: zato smo za **republikansko** državno obliko, pri čemer naglašamo potrebo svobodnega sporazuma tudi v tem vprašanju.«

Društvo narodov in Slovenci.

Po vojni se je ustvarilo »**Društvo narodov**«, katerega naloga je, da mirno poravnava in razsoja prepire med državami in narodi. To je bila Wilsonova misel. Toda zmogovite kapitalistične države te zadeve niso vzele resno, ampak so »**Društvo narodov**« pustile hirati. Rusi in Nemci, dva velika naroda, tam nista zastopana in s tem je povredano pravzaprav vse.

Sedanja angleška vlada pa polaga na to društvo narodov veliko važnost. Angleška država je priznala sedanjo rusko vlado tudi s tem namenom, da pridejo tudi Rusi v to društvo. Obenem zahteva, da se sprejmejo v to društvo Nemci, ki so sedaj izključeni.

Tako hočejo Angleži iz »**Društva narodov**« napraviti takšno **avtoritativno** mednarodno instanco, ki bo z lahkoto mogla preprečiti vojne nevarnosti za bodoče. Ideja je velika in Angleži — o tem ni dvoma — jo bodo **tudi izvedli**. Na ta način bo mogoča razorožitev narodov, kar bo vsemu delovnemu ljudstvu v Evropi v velikansko korist. Koliko manjši bodo potem davki in druge državna bremena, ki danes ljudstvo tlačijo. Zlasti v naši državi pogoltne militarizem dve tretjini vseh državnih dohodkov. — Javno je, da je za vsak narod velikanskega pomena, če ima v tej mednarodni skupščini sedež in glas. Tu je mesto, kjer vsak narod lahko apelira na pravico, če bi se mu zgodila krivica.

Ali ni zlasti za nas Slovence,

ki so nas zadnje mirovne pogodbe razdelile na tri države, to »**Društvo narodov**« velikanskega, življenjskega pomena? Seveda je! Pravijo, da smo majhen narod. Kdo bi na priliko primerjal Albance s Slovenci in njihovo kulturo, civilizacijo in gospodarstvom? Tudi je Albancev manj kot Slovencev; komaj nekaj nad 700.000 duš šteje albanska država. In vendar oni že danes sede v »**Društvu narodov**«, kjer so odločajo, kakor vsak drugi. Tam so danes zastopani tudi drugi mali narodi n. pr. Letiši (ki jih je tudi manj kot Slovencev!), Danci, Švedi, Norvežani, Nizozemci itd. Vsaka angleška država (dominijoni) je tudi zastopana v tem društvu (Irci, Kanada, indijske države in države) kot samostojni faktorji, poleg Angležev samih.

Kako pa moremo priti Slovenci tja, kjer so že Albanci, Letiši, Irci in drugi mali narodi? Samo tako, ako postane Jugoslavija **zvezna država!** »Slovenec« sedaj piše, da je SLS še vedno za **enotno** zunanje zastopstvo, da **edino** edinstveni državi pristojno zastopanje v mednarodnih zadevah. Z drugimi besedami se to pravi, da bodo Slovence zastopali pred zunanjim svetom — **drugi**. Kakor praksa kaže bodo ti naši zastopniki — Srbi. Ali je to pravilno in v redu? Ali je to logično, če v isti sapi trdimo, da smo Slovenci narod? Če pravimo, da smo Slovenci narod za sebe, potem moramo priznati tudi vse logične posledice, ki iz tega sledi!

Razodetje.

»Slovenec« od zadnje nedelje pravi v neki svoji politični beležki to-le: »Kako se (potem) Slovenci označujejo z ozirom na druge skupine in kako blizo ali daleč je to sorodstvo, v čem obstoja in tako dalje, to so vprašanja **zgolj teoretičnega** pomena. Zato, ali smo z drugimi slovanskimi plemeni okoli nas **edinstven** narod ali ne, naj se prepirajo profesorji, če se jim zdi važno. Mi vemo, da smo **Slovenci**, da imamo svoje osebne in da hočemo **samoupravo**.« —

Dvakrat, trikrat smo pogledali, če res »Slovenec« tako piše. In je res pisal. Torej: Ali smo Slovenci narod ali pa samo sorodno pleme ostalih slovanskih plemen okoli nas,

to je samo **teoretičnega** pomena, to zanj nima smisla. O tem naj se prepirajo profesorji, če se hočejo. Tudi hočemo **samoupravo**, zakaj »Slovenec« ni menda še nikoli zahteval avtonomije ali federacije. G. dr. A. Kramer je na zboru demokratskih zaupnikov proglasil, da je teorija, da smo Slovenci narod, opasna. To je šlo »Slovencu« tako do srca, da jeclja za njim, naj se o tem prepirajo profesorji, kajti to je **z g o l j teoretičnega** pomena.

Ker smo torej Slovenci slovansko pleme, Hrvati slovansko pleme in Srbi tudi le pleme — smo **edinstven** narod. Ergo smo »Jugoslovenci«. Sedaj vemo vsaj kaj smo!

Bolečine kmetskega srca.

(Dopis.)

Politika slovenskega naroda ta va še vedno v labirintu servilnosti in zmedenosti in konservativni meščanski kapital komandira še naprej tisoč let tlačenege kmeta in delavca. Največja srčna bol za nešteto krat varanega kmetskega trpina pa je brezdvomno ta, da ga je po grozovitem trpljenju zadnjih let zvabila v svoje zanjke baš tista gospoda, ki je bila vzrok tega trpljenja. Toda vsi ti visoki politični gospodje naj vedo, da je ničevno takšno delo, ki sloni na prevari tistega, kateremu je treba polagati račun od dotičnega dela.

Oster nož so zabodli v kmetsko srce njegovi lažiprijatelji, za katere je ubog vaščan v svetovni vojni žrtvoval svoje zdravje in trpel strašne telesne in duševne muke. Njegova obitelj je bila izpostavljena rekvizicijam in plenitvam, medtem ko se je razna politična gospoda smejala iz svojih varnih zavetišč ter zabavala po kavarnah. Domnevni branitelji kmetskih koristi so se ves čas svetovne vojne šopirili v svojih udobnih domovih in nio vtali proti izrabljanju vasi in kmeta od strani brezvestnih tiranov.

Ko se je končala svetovna vojna, je bila visoka gospoda v silnem strahu, da se izkoriščen delovni narod ne maščuje za vse prizadete krivice. Zato ga je pomirila z obljubo popolne politične in gospodarske svobode, ki jo je oznanjevala po raznih slavospevih na narod in domovino. Prav živo nam je v spominu osvobodilni spev, ki so ga z velikim pompom proklamirali takratni voditelji gospodarskih strank in kateri se glasi: Slovenci smo bratje, — Svobodo ljubimo, — Z nami je Bog, — Prišel je zlati čas, — Jarem ne žuli nas, — Konec nadlog. —

Slovenski narod bi se bil takrat osvobodil, kakor so se osvobodili Čehi, da se bi ne dogodilo nekaj, kar je pljuvalo vsaki pravici v obraz. Slovenske politike so se polastili ljudje, ki so mislili, da morajo ostati na političnem krmilu za vsako ceno. Mislili so, da so oni v to poklicani, da drže delovni narod za vrat. In

zgodilo se je, da je tedanji predsednik Narodne vlade in nositelj slovenske samostojnosti po preteku kratkega časa pohitel v Beograd, da se združi s tamošnjo gospodo in tako s pomočjo srbskih bajonetov zavlada nad slovenskim narodom.

In še več. Obljubovali so agrarno reformo, da bi potolažili nezadovoljne kmetske sirote. Danes pa vemo, da je ravno po zaslugi te gospode ostala agrarna reforma na mrtvi točki. Pri podeljevanju zemlje so igrali strankarski interesi ponajveč odločilno vlogo. Zemljo so dajali samo v zakup in sicer zato, da bi med tem pridobili čas utrditi si svoje poprejšnje postojanke ter na ta način zopet neomejeno zavladali nad kmetsko-delavsko paro.

Kje je vendar najti zdravila za tolikrat ranjeno kmetsko srce? **Mar leži prokletstvo nad svobodno kmetsko mislijo v Sloveniji?** O, ne! Še nekaj časa in zasvitalo se bo na megletem političnem obzorju v Sloveniji.

Čas poteka in poteče: Ž njim vred bo potekla tudi slava političnih meščanskih strank, ki ovirajo razvoj kmetske republikanske misli. Dozdeva se, da ni več daleč čas, ko se bodo združili vsi kinetje in delavci naše mile domovine v eno samo močno falango in zapodili vso naduto politično gospodo tja, kamor spada — med staro šaro. V novi državi naj zavlada nov politični duh, ki bo sledil toku časa in človeškega razvoja.

Slečimo torej staro obleko političnih hujskarij iz predvojne dobe ter oblečimo novo v znak bratstva, enakosti in prave republikanske svobode. Kot resen opomin naj nam služi oporoka slovanskega kralja Svetopolka in razprtje njegovih treh sinov — Mojmirja, Svetopolka in Zobora, katerih neslogo je narod plačeval s tisočletnim političnim suženjstvom, ker: Iz srca so vrgli oporoko, — Oporoko Svetopolka kralja. — A pokora za ta greh veliki — vnuikom poznim bil je tujčev jarem. V. Š.

Dnevne vesti.

Lepa pesem. V belgrajskem parlamentu sta se tekom razprave o proračunu silno spopadla zemljoradnik Stanko Miletić in bivši minister Žarko Miladinović (radikal). Pa je rekel Miletić Miladinoviću: »Vi niste nikdar glasovali proti korupciji, ampak ste vedno le kričali: Glasamo za vladu, Glasamo za bradu (= Pašića) Glasamo za zakon o redu i radu I za one, koji krađu.«

Še ena Miletićeva. Gospod Stanko Miletić je govoril v parlamentu o znanem podjetju Steinbeissovem v Bosni, ki je danes državno in vsled tega seveda tudi silno pasivno, in je dejal pri tej priliki: »Dostikrat sem premišljeval o tem, kdo je državotvoren in kdo je

protidržaven element. Končno sem prišel do prepričanja, da so državotvorni elementi tisti, ki že danes kradejo, protidržavni pa tisti, ki bi radi kradli.«

Iz amerikanskega »Glasa Naroda«. Peter Zgaga piše: »V blaznici je izbruhnil požar ter zahteval 17 človeških žrtev. Najprej sem mislil, da se tiče poročilo belgrajskega parlamenta. Pozneje pa sem se prepričal, da je brzovjaka iz Chikage in da je bil požar res v blaznici, ne pa v kaki dvorani, kjer se zbirajo zastopniki narodov.«

Vse gre gor! Tako-le se je slišalo zadnji teden po Ljubljani: Meso gre gor, špeh gre gor, dinar gre gor, obleka gre gor, Žerjav Gre-gor, vse gre gor!

Razne vesti.

Še ena iz »Glasa Naroda«. »Živela je Lepa, mlada vdova. Lepa je bila kot sama stvar. Rdečebelega obraza, ponosne postave — nikjer je ni bilo ne preveč ne premalo. Pa so jo vprašali, zakaj se zopet ne omoži. »O, tistega pa ne,« je odgovorila, »imam preslabe skušnje. Navsezadnje se mi pa sedaj ravno tako godi kot prej.« — »Ni mogoče — kako vendar?« — »Jaz vam povem«, je rekla, »da ni nobene razlike, če imam moža ali pa ne. Doma imam starega cucka, ki vsako noč tako smrči, da ne morem spati. Imam papagaja, ki zna v vseh jezikih proklinjati. In nazadnje imam tudi mačka, ki se vse noči klati naokoli.«

Porušen most v Novem Sadu. Leseni most preko Donave v Novem Sadu je porušil led.

Najstarejši duhovnik v Jugoslaviji umrl. V Dubrovniku v Dal-

maciji je umrl najstarejši duhovnik v Jugoslaviji, don Mate Pišta. Dosegel je visoko starost 95 let.

Novi cekini. Naša finančna uprava namerava dati kovati nove zlatnike iz zlata, ki ga je naša država dobila od Avstrije.

Umor. V Kicarju pri Ptujju je z nožem zabodel 21-letni Janez Pihler 17-letnega Janeza Pihlerja. Vzrok ni znan.

V občinsko pisarno v Šmihelu pri Novem Mestu so udrli neznan zlikovec, odnesli 320 dinarjev v gotovini in napravili škode za približno 300 dinarjev.

Koliko nesejo državi vžigalice? Tovarna za vžigalice »Drava« v Osijeku je plačala državni blagajni v preteklem letu 250 milijonov kron takse. — Toliko je plačala samo ena fabrika. Primerne zneske so plačale seveda tudi druge fabrike, doma-

če in tuje. Zato pa stane danes ena sama vžigalica približno 2 krajcarja, dočim je pred vojno veljala cela škatljica 1 krajcar!

Ogromen štrajk na Angleškem. Komaj je bil končan veliki železničarski štrajk, je že izbruhnil štrajk pristaniških delavcev. Štrajka nad 200 tisoč delavcev. Ako bi štrajk dolgo trajal, bi bila ogrožena preskrba Anglije z živežem, ki ga Anglija dobiva večinoma po morju iz vseh dežel sveta.

Kdo bo zmagal v bodoči vojski? V ameriških listih beremo, da bo v bodoči vojski zmagala tista dežela, ki ima največje zaloge arzenika (mišnice). Arzenik je namreč glavna sestavina nekega strupenega plina, ki prekaša vse strupene pline

po učinkovitosti, kar so jih doslej iznašli.

Prebivalstvo Moskve. Glavno mesto sovjetske Rusije Moskva šteje danes poldrug milijon prebivalcev.

Sporazum z Italijo, ki nas velja Reko, je belgrajski parlament odobril po burni razpravi. Ko je pričel govoriti naš minister, so ga pozdravili s klici: Evviva Mussolini!

V Belgradu še vedno snujejo opozicijski blok, to je zvezo vseh strank, ki so nasprotne sedanji vladi. Pogajanja pa le počasi napredujejo.

Poneveril je v Dolenji vasi pri Ribnici tamošnji občinski tajnik 48 tisoč kron.

Važno za izseljence.

Komisariat za izseljence v Zagrebu objavlja:

»Najnoviji zakonski načrt za vseljevanje v Zedinjene države v Ameriki, ki bo po vsi verjetnosti stopil v veljavo 1. julija t. l., bo razločeval tri vrste izseljencev:

1. **Izseljence, ki ne štejejo na kvoto** (na postavno določeno število izseljencev za vsako državo). To so najbližji sorodniki ameriških državljanov: Mož, žena, oče, mati, neporočeni maloletni otroci.

2. **Izseljence, ki bodo všteti na rodbinsko kvoto.** Sem spadajo: Mož, žena, maloletni otroci izseljencev, ki so zakonito dopuščeni v Ameriko in ki tam prebivajo že najmanj dve leti in ki imajo vsaj že eno leto »malo državljanstvo«.

3. **Izseljence, ki spadajo na splošno kvoto.** Sem spadajo vsi ostali izseljenci.

Za preračunanje kvote bosta služila kot podlaga 2 procenta števila izseljencev, kar jih je bilo iz kakšne države v Ameriki l. 1910. K drugi in tretji kvoti bo pa prištetih še 200.

Iz Jugoslavije je bilo l. 1910. v Ameriki 42.550 izseljencev. Naša kvota bi torej znašala 851 oseb več

200. Rodbinska kvota bi znašala 1051, in ravno toliko splošna kvota. Skupno torej 2102 osebi, ki bi se mogle l. 1924.—1925. izseliti v Zedinjene države na račun obeh kvot.

Dosedanja kvota naših izseljencev za Ameriko je znašala 6426 oseb. Nova kvota bo torej znatno nižja.

Glede izseljencev v Brazilijo smo prejeli sledeče obvestilo:

»Izseljence, ki se selijo v Brazilijo, pošiljajo navadno na velika polja za pridelovanje kave. Tam morajo ljudje opravljati silno težka dela.

Dobe pa izseljenci le **jako slabo plačilo** za svoje delo. Izseljenca prepelje novi gospodar do polja in tam mu nakaže delo. Izseljenci morajo popravljati pota od polja do železnice, oskrbovati morajo odkazano jim število rastlin in morajo tudi izsekavati gozdove. Za oskrbo 1000 dreves dobi delavec približno 25 kron, živeti pa mora skupaj z živino pod eno streho. Kruha sploh ne poznajo. Zakonitega varstva za delavce ni.

Zato je treba pred izseljevanjem v Brazilijo **svariti**«.

Gospodarstvo.

Dajte nam zopet davčne plačilne naloge!

Na zadnjem zborovanju hišnih posestnikov v Ljubljani je govoril o davčnih plačilnih nalogih gosp. kanonik Sušnik, ki je rekel med drugim:

»Vsi opomini, vse prošnje, da se plačilni nalogi zopet vpeljejo, so bili doslej zaman. Izgovarjali so se, da bi rabili preveč moči, da povzročajo plačilni nalogi mnogo dela itd. Izjavljam, da se tudi prejšnjih plačilnih nalogov ni nobeden razveselil, ali vedelo se je, kdaj imamo plačati in za kateri čas in če se je zgodila krivica, se je proti dotičnemu plačilnemu nalogu lahko vložil rekurz. Seveda je rečeno, da se dajo davčni izvlečki pri davčni upravi 14 dni na razpolago v svrhu vpogleda. Prvič je težavno, da bi vsakdo tja šel, drugič je tiste 14 dni toliko ljudi, da se mora ure in ure čakati, predno pride človek na vrsto, da se svojega ugovora iznebi. Če bi hoteli iti vsi, bi morali imeti na razpolago enega uradnika in bi niti tedaj stvar ne bila zanesljiva, ker se v naglici zelo lahko zgodi, da se zamenja v knjigah število ali karšibodi podobnega. Položaj je pa še vse težavnejši. So davkoplačevalci, ki so 3, 4 do 6 ur in morebiti še dalje oddaljeni od davčne oblasti. Ali naj pridejo dotični tako daleč? In rok za vpogled znaša le 14 dni. Če je v bližini železnice, si kupi karto, koliko pa jih je, recimo iz italijanske meje in drugih krajev, ki imajo po 5, 6 ur, predno pridejo do davkarije. Poleg vsega tega pridemo še na druge stvari. Koliko je posestnikov, ki imajo kak majhen vinograd na Dolenjskem ali na Štajerskem. Ali naj pride ta človek gledati tako daleč, da bo vedel, koliko davka se mu je pravzaprav pripisalo? Seveda

rečejo pri davčni oblasti: saj ni treba, da bi sam šel, saj lahko enega ali drugega prosi, da to zanj stori. Kako je s tem, pa tudi vemo, dotični odlaga in odlaga ali pozabi, tako da je rok zamujen in potem se ne more nič več pomagati. Res je običajno, da davčni urad pošlje položnico, na kateri je zapisana svota, včasih tudi vrsta davka, recimo hišnonajemniški davek, osebna dohodnina, včasih pa tudi ni prav nič, razen svote, nikdar pa ni zapisano, za koliko časa je to in to za plačati. Marsikdo misli tudi, da je ta in ta davek že plačal, toda kar naenkrat dobi še enkrat poziv, da plača za 1 leto nazaj, morebiti za 2 leti nazaj in potem še kak prispevek itd., tako da iz plačevanja nikdar vrn ne pride. V mnogih slučajih je sedaj tudi navada, da zahtevajo razni drž. uradi, da se prositelj izkaže, da je vse davke poravnal, kako se naj izkaže, če je sam v nejasnem in če ničesar v rokah nima. In tako se lahko zgodi, da se mu kar naenkrat reče, ti nisi vseh davkov plačal in nimaš pravice do tega in tega.

Na vsak način moramo vstrajati na tem, da dobimo plačilne naloge nazaj. Vsak obrtnik, naj si bo tesar, ključavničar, mizar itd. nam mora dati račun, predno mu nekaj plačamo. **Zakaj davčna uprava tega ne stori, zakaj ne pove, od kedaj in do kedaj imamo to in to plačati, da bi vedeli pri čem, da smo?** Reklo se je, da davčna uprava nima pripomočkov, nima delavcev, da bi to storili. Ali, saj je na položnico treba vendar tudi napisati in tudi na kuverto. Torej, zakaj bi ravno plačilni nalog dal več pisarije. Vidi se, da je izgovor, da nimajo moči na razpolago, popolnoma jalov. In na-

vsezadnje, če že plačamo toliko davka, smo pripravljani plačati tudi tisto krono za tiskovino.

Marsikdo davka ne plačuje le za sebe, ampak lahko tudi kot oskrbnik, kot upravitelj drugega premoženja. To so recimo varuhi, ki se morajo sodnijsko izkazati, koliko davka so plačali. To pa zamorejo storiti le na podlagi plačilnega naloga. Ali se naj izkažejo s položnico, iz katere ni razvidno, kateri davek se je plačal in za katero dobo? **Zaradi tega moramo strogo zahtevati, da se plačilni nalogi zopet vpeljejo, da se lahko izkaže, kaj in koliko smo plačali.** (Zivahno dolgočasno odobravanje.)

Dvig vrednosti dinarja.

Pretekli teden se je vrednost dinarja na mednarodnem tržišču stalno dvigala. Dinar je dosegel v Curihi v Švici vrednost 7 frankov in pol za 100 dinarjev.

Nenavadni dvig dinarske vrednosti je naše gospodarske kroge naravnost prestrašil. Kajti, če se denar **premaglo in skokoma dvigne**, ostanejo lepe zaloge po stari ceni nakupljenega blaga nerazprodane oziroma jih je treba prodajati po novi, t. j. nižji ceni, kar pomeni zlasti za denarno šibke trgovce in podjetnike lahko pogubo. Kar trgovec vsled nenadnega padca valute pridobi, to lahko vsled nenadnega dviga valute zopet izgubi.

Izgube pa se naravno vsak boji. Zato ljudje mnogo razmišljajo o tem, ali je dvig dinarja **trajen** ali pa je dvig dinarja samo **umeten in začasen**, kar bi pomenilo, da bo v dohodnem času zopet zdrknil navzdol na staro točko.

Mi smo že večkrat naglašali, da je **trajen in stalen dvig** denarne vrednosti odvisen v prvi vrsti od reda v državnem gospodarstvu, zlasti od urejenega državnega proračuna, drugič pa od tega, če vrednost izvoza presega vrednost uvoza. Vsako drugo dviganje je **umetno** in ne more biti **stalno**.

Kar se tiče našega državnega proračuna, vemo, da ni v redu in naj finančni minister še tako zatrjuje, da bo dobil prihodnje leto ravno toliko dohodkov kakor bo rabil denarja za kritje državnih potreb. **Mi nimamo iz prejšnjih let nobenih obračunov.** Brez obračuna pa ni mogoče napraviti rednega proračuna.

Glede izvoza pa vemo, da je v zadnjih mesecih precej **zastal**. Glavni naš izvozni predmet so poljedelski pridelki, zlasti **žito**. Cene na našem trgu pa so za inozemstvo vsled ameriške in ruske konkurence previsoke in dejstvo je, da je ogromna količina žita ostala do danes še **neprodana**. Zato si ni prav mogoče razlagati, odkod naj bi bila vrednost izvoza višja kot vrednost uvoza.

Zato je zelo verjetno, da temelji dvig dinarja na drugih okoliščinah. Mogoče je, da kupujejo zunaj dinar zato, ker pričakujejo, da bo vsled dviga dinarja padla cena žita pri nas doma in da bodo mogli na ta način priti do naših žitnih zalog po nižji ceni. Mogoče je tudi, da vpliva na dinarski trg pogodba z Italijo, ker ima laška vlada velik interes na tem, da dokaže svetu, da prijateljstvo z Italijo pomenja tudi gospodarsko okrepitev. Mogoče je tudi, da razne industrijske države umetno dvigajo dinar, da olajšajo nam nakup tujega industrijskega blaga in s tem odpomorejo brezposelnosti v lastnih državah.

Vse to je mogoče. Toda vsi naštetih momenti niso **trajnega** pomena. **Trajno** vrednost denarja zagotavlja le red v državni upravi, zaupanje do te uprave in višek izvoza nad uvozom. Vse drugo je **časno**.

Naj omenimo v zvezi z dvigom dinarske vrednosti še okolnost, da blagovne cene kljub dvigu dinarske vrednosti rastejo, ne pa da padajo, kakor bi bilo pričakovati. V naši državi je tudi ta reč razumljiva. Naši državni dohodki namreč ne temelje na direktnih, ampak na indirektnih

davkih, zlasti na carini in na raznih taksah in pristojbinah in na večnem zviševanju prometnih tarifov. S temi sredstvi država dosledno ubija vsako padanje blagovnih cen kljub dvigu dinarja. Kaj pomaga, če bi se blago vsled valutnega dviga pocenilo za kakih 10—20 procentov, ko pa država takoj dvigne carino itd. za 50 do 100 procentov? Zvišana carina, zvišani davki in zvišani prometni tarifi ne požro samo profita od dviga valute, ampak blago še podražujejo. To čutimo na svojih žepih vsak dan.

Vrednost denarja. V Curihi je dinar zopet začel padati. Za 100 dinarjev se je dobilo nekaj časa 7 frankov 60 centimov, v sredo pa le še 7 frankov 25 centimov. Dolar, ki je veljal dan dva le še 72 dinarjev, velja zopet 82 dinarjev, pa bo še zrasel.

Žitne cene. V Novem Sadu velja pšenica 325—330 dinarjev, oves 240 do 245 dinarjev, kuruza 240—250 dinarjev, pšenična moka št. 0 pa 310 dinarjev.

Vinski vzorčni sejem v Semiču. Vinski vzorčni sejem se bo vršil v Semiču v Belokrajini dne 13. marca.

Tržne cene v Celju. Govedina prve vrste v mesnicah po 25—26 dinarjev, druge vrste po 23—25 dinarjev. Na trgu: govedina prve vrste po 24—25 dinarjev, druge vrste po 20 dinarjev. Teletina: Prve vrste po 32—35 dinarjev, druge vrste 30 dinarjev. Svinjina: Prve vrste po 35 dinarjev, druge vrste po 30 dinarjev. Domača mast po 42 dinarjev, ameriška po 39 dinarjev. Špeh prve vrste po 42, druge vrste po 42 dinarjev.

Povišanje mažarskih železniških tarif. Mažarska vlada je z ozirom na padec krone oziroma naraščanje draginje zvišala osebne in blagovne tarife na državnih železnicah za 30 odstotkov, tovarne tarife pa za 50 odstotkov od 15. t. m. dalje.

Nakup gozdov, desk, tramov in drv. Zaloge trbovelskega premoga in drv. Prodaja na debelo in drobno. - Plačljivo tudi na obroke.

DRUŽBA ILIRIJA

Ljubljana, Kralja Petra trg 8.
Telefon št. 220.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOVENSkih AVTONOMISTOV.
Odgovorni urednik Drago Brozovič.
Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

IVAN JAX IN SIN

LJUBLJANA, Gosposvetska cesta 2.

Šivalni stroji

z 10 letno garancijo.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tov. v Lincu. Ustanov. l. 1867.

Došlo je ravnokar večje število strojev za vsako obrt.

Vezenje poučuje brezplačno. Pisalni stroji Adler in Urania.

Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Styria Waffen- in motorete na prvo kolo. Cenik zastoj in franko.

THE REX CO
LJUBLJANA, GRADIŠČE 10.
Telefon št. 265.
Najboljši pisalni, razmnoževalni in kopirni stroji.
VSE PISARNIŠKE POTREBŠČINE.

Naročajte in širite »AVTONOMISTA!«

Novo lepe slovenske knjige!

Ravnokar so izšle nove knjige:

Regina Povest G. Kellerja, poslovenil dr. Joža Glonar. Cena Din 5-

Občinsko dete

Srbska vaška povest, spisal Branislav Nušič. Poslovenil Cv. Golar. — Cena dinarjev 15—

Zeleni kader

Povest iz viharnih dni našega narodnega osvobajanja. spisal Ivan Zorec. — Cena Din 14—

Poštnina Din 1—

Tiskali in založili

**J. Blasnik nasl., Ljubljana
Breg št. 12.**

Vse knjige se lahko naroče po dopisnici.

Knjige so res lepe in za ljudstvo zelo primerne in zabavne.

Nadalje priporočamo politične študije prof. dr. Drag. Lončarja, ki so izšle v knjigi pod naslovom

„Politika in zgodovina“

Tudi ta knjiga je izšla v založbi tiskarne

**J. Blasnik nasl., Ljubljana
Breg št. 12.**

Kdor se zanima za politična vprašanja in za boj za avtonomijo Slovenije, naj to knjigo bere!

Cena Din 30—

Vse pisalne, risalne in šol. potrebščine

dobite najceneje v papirni trgovini

**Miroslav Bivic, Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 29.**

Lastna knjigovoznica. — Velika zaloga šolskih zvezkov, map in blokov.

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici v Ljubljani r. z. z o. z.

ki se je preselila iz hiše uršulinskega samostana poleg nunske cerkve v lastno novo palačo na Miklošičevi c. poleg hotela Union.

Hranilne vloge se obrestujejo po

6%

brez odbitka rentnega in invalidskega davka, v tekočem računu

5 1/2%

vezane za dobo pol leta

6 1/2%

in više po dogovoru.

Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje Vzaj. pos. relativno večino delnic stavne delniške družbe hotela »Union« v Ljubljani. Vrhutega je njena last nova palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. Denar se lahko naloži po poštinih položnicah.

FR. SLOVNIK LJUBLJANA, Stari trg 2.

priporoča po najnižjih cenah svojo zalogo izgotovljenih oblek in manufakture Obleke po meri se točno izvršujejo.

Antikvarijat, knjigarna

HINKO SEVAR

Ljubljana, Stari trg 34

kupuje in prodaja različne knjige v vseh jezikih po ugodnih cenah.

IVAN SAX, Ljubljana

Stari trg št. 8

priporoča svojo trgovino manufakturnega blaga in obleke domačega izdelka po najnižjih cenah. Izdeljuje tudi obleke po naročilu.

Veвериčne, polhove

in vse druge kože divjačine kupuje za inozemstvo v vsaki množini skoz celo leto

D. Zdravič

trgovina z usnjem

Ljubljana, Florjanska ulica št. 9.

Ivan Pakiž

Ljubljana, Stari trg 20.

Velika zaloga stenskih ur budilk svetovno znane tovarne »Junghaus«. Vsakovrstne precizne švicarske žepne ure, izbira zlatine, srebrnine in jeklene pribora.

TONE MALGAJ

pleskar za stavbe in pohištvo, lakiranje vozniških koles v ognju, Soboslikarstvo. Špeciální oddelek za črkoslikarstvo na steklo, pločevino, les, zid i. t. d.

**Delavnice: Kolodvorska ulica št. 6.
Celovška cesta št. 121.**

NAJCENEJŠE NOVE IN RABLJENE PISALNE STROJE

v špeciální mehanični delavnici za popravo pisalnih, računskih, razmnoževalnih in kopirnih strojev.

LUDOVIK BARAGA, LJUBLJANA

ŠELENBURGOVA ULICA 6. / I. nad.

Barvne trakove, karbon-indigo papir ter vse druge potrebščine. Pisarniška oprema vedno na zalogi.

Zadružna banka v Ljubljani

Brzjavni: Zadrubanka.

Aleksandrova cesta št. 5.

Telefon št. 367.

Vplačani kapital Din 3,000.000.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje

Trgovska banka d. d., Ljubljana

PODRUŽNICE:

Maribor, Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica

Dunajska cesta 4. (v lastni stavbi)

KAPITAL IN REZERVE DIN 17,500.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavni: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPozITURE:

Konjice, Meža-Dravegr.,

Prva žebljarska in železoobrtna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebljarska zadruga, Kropa (Slovenija). Brzjavke: Zadruga Kropa. — Telefon interurban: Podnart številka 2.

Žebli za normalne in ozkotirne železnice. Žebli za ladje, črni ali pocinkani. Žebli za zgradbe, les itd. Žebli za čevlje. Spojke za odre in prage. Spojke za ladje in splave. Železne brane. Zobje za brane. Kljuge za podobe, zid, cevi, žlebove itd. Vijaki z maticami. Podložne pločice. Maticice. Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode, pločevino, kolesa itd. Vijačni čepi. Verige. Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in rizbah najceneje. Ilustrov. ceniki na razpolago.